

Huvudman

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Mosstorpskolan 1 (årskurs 4-6) i Norrköpings kommun.

Beslutet i korthet

Skolinspektionens tillsyn av Mosstorpskolan 1 visar att det finns allvarliga och omfattande brister i flera centrala delar av verksamheten. Det handlar om brister som att undervisningen inte i tillräcklig utsträckning bedrivs av behöriga och legitimerade lärare och att elever inte erbjuds att delta i undervisning i form av extra studietid i tillräcklig omfattning. Det handlar också om brister i arbetet med extra anpassningar och att identifiera, utreda och ge elever det särskilda stöd som de har behov av och rätt till. Vidare handlar det om brister i skolans förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet och studiero. Det framkommer också brister beträffande betygskataloger. Slutligen finns brister som handlar om huvudmannens ansvar för kompetensutveckling och se till att personalen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Bristerna som identifierats i utredningen påverkar och förstärker varandra. Skolan har en stor andel icke legitimerade och obehöriga lärare. Att tjänstefördelningen inte i tillräcklig utsträckning utgår från lärarnas behörighet, och att lärare därmed inte har tillräckliga ämneskunskaper och inte tillräcklig pedagogisk kompetens i de ämnen de undervisar i, innebär sämre förutsättningar för lärarna att ge såväl ledning och stimulans som extra anpassningar till de elever som är i behov av det. När elever inte får det stöd som de behöver ökar risken för såväl frånvaro som bristande studiero.

Tillsynen visar att bristerna i stor utsträckning är kopplade till å ena sidan kompetensbrister på skolenhetsnivå, där skolan har utmaningar i att rekrytera personal med tillräcklig kompetens för att bemöta elevernas behov samtidigt som det också finns begränsningar i samverkan med hemmen. Å andra sidan visar tillsynen att bristerna också är kopplade till styrningen och ledningen av skolan, såväl på huvudmanna- som rektorsnivå. Detta visar sig bland annat i avsaknaden av

tydliga och väl förankrade arbetssätt och rutiner, till exempel kopplade till arbetet med att identifiera, anmäla och utreda elever i behov av särskilt stöd. Det tar sig också i uttryck i att det på skolan råder en passivitet bland skolpersonal, där samtlig skolpersonal exempelvis inte agerar vid kränkande behandling, inte följer de gemensamma och utarbetade lektionsstrukturerna, att ordningsreglerna inte efterlevs på ett tillfredsställande sätt och att samtlig skolpersonal inte agerar eller reagerar när elever upprepat stör ordningen. Vidare har huvudmannen inte säkerställt att det på skolan finns en aktuell och ändamålsenlig plan mot kränkande behandling, för att på så vis säkerställa att det på skolan bedrivs ett strukturerat och varaktigt arbete för att tillförsäkra eleverna en trygg studiemiljö, där eleverna också medverkar vid upprättandet av planen.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att senast den 12 augusti 2024 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare, extra studietid, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet, arbete för att skapa studiero samt betygskatalog. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Norrköpings kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Norrköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Detta gäller exempelvis ämnena engelska, matematik, naturorienterande och samhällsorienterande ämnen. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Extra studietid

2. Se till att elever i årskurs 4-6 erbjuds undervisning i form av extra studietid i en omfattning om minst två timmar per vecka. (10 kap. 5 a § skollagen)

Extra anpassningar

3. Se till att vid minst ett tillfälle före den 12 april 2024 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när elever skyndsamt ska ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 5 § skollagen)
4. Se till att de elever som har bedömts vara i behov av extra anpassningar ges detta stöd inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen)

Särskilt stöd

5. Se till att vid minst ett tillfälle före den 12 april 2024 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen)
6. Se till att rektorn senast den 12 april 2024, tillsammans med samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte komma att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
7. Se till att rektorn för varje elev som identifieras i samband med åtgärd 6 ovan, samt för varje elev som därutöver anmäls kunna vara i behov av särskilt stöd, startar en utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
8. Se till att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje utredning om särskilt stöd som avslutas före den 31 maj 2024 fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska

dokumentera hur många beslut om att utarbeta åtgärdsprogram samt beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattats under perioden den 16 februari till och med den 31 maj 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen)

9. Se till att åtgärdsprogram som utarbetas under perioden den 16 februari till och med den 31 maj 2024 innehåller uppgifter om när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Dessa åtgärdsprogram ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen)
10. Se till att elever får det särskilda stöd på det sätt och i den omfattning som behövs och som anges i elevers åtgärdsprogram för att eleverna ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. (3 kap. 9-10 §§ skollagen)

Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

11. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 12 april 2024 klargöra skyldigheten för all skolpersonal att, när en elev blir utsatt för kränkande behandling, agera genom att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket, 5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)
12. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 12 april 2024 klargöra skyldigheten för all skolpersonal att vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)
13. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som gjorts under perioden den 16 februari till och med den 31 maj 2024. Huvudmannen ska även inkomma med fem kränkingsanmälningar om sådana gjorts. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar)

14. Se till att planen mot kränkande behandling upprättas, följs upp och ses över under medverkan av eleverna. Planen ska dessutom innehålla en redogörelse över hur tidigare års åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling har genomförts. En reviderad plan mot kränkande behandling, med det innehåll som anges ovan, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Arbete för att skapa studiero

15. Se till att skolan följer upp elevernas studiero, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero samt utifrån analysen beslutar om åtgärder för att undanröja dessa hinder. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma förhållningssätt, elevhälsans medverkan och rektorns roll i arbetet med studiero. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (4 kap. 4 § och 5 kap. 3 § skollagen)
16. Huvudmannen ska följa upp och analysera de förutsättningar och behov som skolenheten har när det gäller att bedriva ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero. Med förutsättningar avses här styrning och ledning, personella och ekonomiska resurser samt personalens kompetens. Huvudmannen ska utifrån uppföljningen och analysen bedöma om skolenheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra sitt uppdrag när det gäller studiero. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för uppföljningen, analysen och bedömningen i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap. 8 och 34 §§, 4 kap. 3 § och 5 kap. 3 § andra stycket skollagen)
17. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för de åtgärder som har genomförts, utifrån analysen under åtgärderna 15-16 ovan, vid skolenheten i det förebyggande arbetet för att skapa studiero under vårterminen 2024 i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (5 kap. 3 § andra stycket skollagen)
18. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 12 augusti 2024 följer upp hur ordningsreglerna, och särskilt reglerna avseende ordningsstörande beteende samt språkbruk, följs och analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för hur uppföljningen har gått till, resultatet av analysen samt en beskrivning av genomförda åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)

19. Se till att upprätta skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska beslutas av rektorn. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 e § skollagen)

Betygskatalog

20. Se till att rättelser och ändringar av betyg i betygskatalogen dateras och signeras av betygssättande lärare. Av betygskatalogen ska datering och signering framgå av såväl det tidigare som det nya betyget. (7 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser frånvaro och att särskilt beakta resultat på nationella prov.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:6993) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Mosstorpskolan 1 följer gällande bestämmelser om undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare, extra studietid, frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet, arbete för att skapa studiero, särskilt beakta resultat på nationella prov samt betygskatalog.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, representanter från elevhälsan samt lektionsobservationer mellan den 21 och 22 november 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat samtliga aktiva åtgärdsprogram, skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåren 2022/23 och 2023/24 samt betygskataloger för höstterminen 2022 och vårterminen 2023. Vidare har intervju med rektorn och den biträdande rektorn genomförts digitalt den 1 december 2023. Det har även genomförts en digital intervju med representanter från huvudmannen, Norrköpings kommun, den 6 december 2023. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickad dokumentation framgår att den befintliga lärarförteckningen är gemensam för två skolenheter, Mosstorpsskolan 1 och 2. Av dokumentstudier framgår att 13 av 28 lärare på Mosstorpsskolan 1 saknar lärarlegitimation. Sju lärare som är legitimerade undervisar i ämnen där de saknar behörighet. Exempelvis bedrivs undervisning för årskurs 4-6 i ämnena ~~biologi~~ hem- och konsumentkunskap, engelska, idrott och hälsa, moderna språk tyska, matematik, musik, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen, svenska, slöjd och teknik av lärare som saknar legitimation eller behörighet i ämnet. Av dokumentstudier framgår vidare att det är möjligt att med befintliga lärare på skolan ändra tjänstefördelningen så att de i större utsträckning undervisar i ämnen som de är behöriga i. Exempelvis framgår att det finns en lärare som är behörig att undervisa i matematik, men som istället undervisar i engelska vilket läraren saknar behörighet för. Vidare finns en behörig lärare i engelska, som undervisar i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen men som inte har behörighet i dessa ämnen. En annan lärare som är behörig i samhällsorienterande ämnen undervisar i matematik, men saknar behörighet i detta ämne. En lärare på skolan är behörig i engelska, matematik och samhällsorienterande ämnen, men undervisar i stället elever i årskurs 7-9 på Mosstorpsskolan 2 i idrott och hälsa utan att vara behörig.

I intervjuer med lärare, rektorn och den biträdande rektorn framkommer att tjänstefördelningen på skolan i första hand utgår från lärarnas behörigheter, men att lärarna även får lämna in önskemål om ämnen att undervisa i.

* Rättelse av beslut enl.
36 § förvaltningslagen (2017:900)
den 19/3-2024. /AM

I intervjun med rektorn och den biträdande rektorn uppger rektorn dock att hon behövt göra omfördelningar av lärarlagen på hög- och mellanstadiet för att kunna bemöta elevernas behov på Mosstorpskolan 1. Konsekvenserna av detta är att en behörig och legitimerad lärare i ämnet matematik för årskurs 7-9 istället undervisar i en årskurs på mellanstadiet där läraren saknar behörighet.

Rektorn och den biträdande rektorn uppger att de heller inte ser till att samtliga lärare som saknar legitimation vidareutbildar sig för att erhålla legitimation och behörighet.

Representanterna från huvudmannen uppger att det har varit och fortsatt är svårt att rekrytera personal med särskild och rätt kompetens, då personer med dessa kompetenser väljer att arbeta på andra skolenheter. Svårigheter att rekrytera personal har enligt huvudmannen lett till kompetensbrister inom skolenheten, bland annat kopplat till undervisningens kvalitet och särskilt i ämnet matematik. Huvudmannen uppger att vissa lärare därför får handledning mot bakgrund av låg måluppfyllelse i ämnet. Vidare uppger huvudmannen att det finns kompetensbrister inom alla led på skolenheten, vilket leder till att personalen inte vågar eller känner sig trygga i att fatta nödvändiga beslut samt att personalen inte är trygga med vare sig sin egen eller sina kollegors kompetens.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att alla elever och barn har rätt till undervisning av god kvalitet och undervisningen ska därför i första hand skötas av lärare och förskollärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Vidare framgår att det andra undantaget avser det fall att en lärare som har en utbildning som krävs för att bedriva undervisningen finns att tillgå, men att denna lärare är direkt olämplig att använda med hänsyn till eleverna. Det kan t.ex. röra sig om missbruksproblem. Utan detta undantag skulle huvudmannen, om någon annan lärare eller förskollärare som har den utbildning som krävs inte finns att tillgå, inte ha möjlighet att byta ut den olämpliga läraren eller förskolläraren mot

en vikarie som saknar sådan utbildning. Av kravet på särskilda skäl framgår att undantaget, liksom i dag, ska tillämpas restriktivt. (prop. 2019/10:165 s. 269 och 652)

I förarbetena till skollagen betonas att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Av förarbetena till skollagen betonas vidare att huvudmannen bör beakta de möjligheter som finns för lärare, utan föreskriven utbildning, att påbörja en utbildning som leder till en lärarexamen, till exempel genom att delta i sådana lärarutbildningar där studier på halvtid och tjänstgöring som lärare på halvtid kombineras. (prop. 2009/10:165 s. 282)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten brister i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av behöriga och legitimerade lärare. Tillsynen visar att nära hälften av lärarna på skolenheten saknar legitimation och behörighet för den undervisning de bedriver. Organiseringen av utbildningen utgår inte från författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Särskilt gäller det ämnena engelska, matematik, naturorienterande och samhällsorienterande ämnen. Tillsynen visar vidare att skolledningen heller inte ser till att befintlig personal, som i dagsläget saknar lärarlegitimation, vidareutbildar sig för att erhålla legitimation och behörighet. Skolinspektionens utredning visar att eleverna skulle få undervisning av behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen i större utsträckning organiserades utifrån lärarnas behörigheter.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, rektorn och den biträdande rektorn framgår att elever i årskurs 4-6 erbjuds extra studietid vid två tillfällen per vecka till en omfattning om 40-50 minuter per tillfälle, det vill säga totalt 80-100 minuter varje vecka. Av inkommen dokumentation framgår att extra studietid erbjuds till en omfattning om 90 minuter per vecka och att extra studietid erbjuds från och med vecka 38 under läsåret 2023/24. Vidare framgår att rektorn är medveten om att grundskolor ska erbjuda elever i årskurs 4-9 extra studietid till en omfattning om minst två timmar per vecka.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §. (10 kap. 5a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten brister i att erbjuda eleverna i årskurs 4-6 att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid till en omfattning om minst två timmar per vecka. Visserligen erbjuds extra studietid på skolenheten, men inte till den minsta omfattning som krävs enligt författningarna och heller inte under hela läsåret. Detta innebär att eleverna på Mosstorpsskolan 1 inte ges samma möjligheter som andra elever att nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan, rektorn och den biträdande rektorn framgår att det varierar om lärare hinner ge extra anpassningar till alla elever i årskurs 4-6 som är i behov av det inom den ordinarie undervisningen. Lärare uppger till exempel att det är cirka 70 procent av eleverna i årskurs 4 som har behov av extra anpassningar och att lärarna därför inte hinner ge eleverna de extra anpassningar som eleverna är i behov av. Enligt lärare och elevhälsan räcker inte resurserna till. Lärare uppger att som ensam lärare hinner de inte ge alla elever extra anpassningar under en lektion. Istället arbetar lärarna med generella extra anpassningar för alla elever. Lärarna uppger också att det är svårt att komma ihåg alla extra anpassningar för eleverna. Enligt rektorn hinner inte alla lärare med att ge eleverna extra anpassningar i årskurs 5 och årskurs 6 heller.

Elever uppger i intervju att de ibland inte får den hjälp de behöver. Det finns enligt intervjuade elever lärare som säger till eleverna att om de inte hinner med uppgifterna så får de underkänt. Vidare uppger elever att det inte finns tillräckligt med hjälpmedel såsom hörselkåpor och skärmar till alla elever som har behov av dessa, vilket även lärare, elevhälsan och rektorn bekräftar. Vidare framkommer det i intervju med lärare att elever går miste om extra anpassningar då det finns för få grupprum på skolan för att tillgodose de elever som har behov av att sitta enskilt i ett mindre rum.

Elevhälsan uppger att det är svårt för vikarier och obehöriga lärare att ge extra anpassningar eftersom de inte har tillräcklig kompetens och därför inte ser vilka extra anpassningar som eleverna behöver.

I Skolinspektionens enkät våren 2023 ger lärarna låga svarsvärden för arbetet med stödinsatser. På en skala från 0-10 är det sammantagna indexvärdet 4,7, där en av frågorna lyder "Tycker du att extra anpassningar ges skyndsamt till de elever som riskerar att inte klara skolarbetet (d.v.s. uppfylla de betygskriterier och kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas)?" Motsvarande värde för samtliga skolenheter i enkätomgången är 6,0.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete gällande extra anpassningar. Tillsynen visar att extra anpassningar inte ges till alla elever utifrån elevernas identifierade behov, där en anledning till detta är att lärarna inte hinner ge extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Tillsynen visar vidare att lärare inte har tillräcklig kompetens i arbetet med extra anpassningar. Exempelvis framgår att lärare ger stödinsatser mot en klass som helhet istället för mot en enskild elev. Skolinspektionen vill framhålla att extra anpassningar är en stödinsats riktad mot en enskild elev och inte en stödinsats på gruppnivå. Sammantaget innebär detta att skolan inte lever upp till författningarnas krav och att elever riskerar att inte nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn

Av intervjuer med lärare framgår att det är på skolan är oklart om elever är anmälda för eventuellt behov av särskilt stöd eller inte. Exempelvis uppger lärare att de har meddelat elevhälsan om elever som behöver åtgärdsprogram eller ytterligare stöd utöver extra anpassningar, men samtidigt inte vet om eleverna därmed är anmälda för eventuellt behov av särskilt stöd. I båda lärarintervjuerna uppger lärarna att det är specialpedagogen som sedan anmäler till rektorn. Huvudmannen anger dock i svar på Skolinspektionens tjänsteanteckning att det är lärarna som ska anmäla till rektorn. Vidare framgår av inskickad dokumentation att det för hela årskurs 4 är osäkert vilka elever som är anmälda. Lärarna uppger att det finns elever i årskurs 4 som bedöms ha behov av särskilt stöd, men inte har anmälts till rektorn. Anledningen är enligt lärarna är att de ännu inte påbörjat arbetet med särskilt stöd i årskurs 4, eftersom de har behövt prioritera annat arbete i den årskursen. Lärare uppger vidare att skolenheten har nya rutiner för arbetet med särskilt stöd från och med läsåret 2023/24, men att de inte är helt insatta i dessa. Exempelvis framkommer i intervju med lärare att de inte känner till hur stödprocessen ser ut efter att en anmälan gjorts om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd.

Även av intervjuer med elevhälsan, rektorn och den biträdande rektorn framgår att det finns elever på skolan som har behov av särskilt stöd, men som inte har anmälts till rektorn. Av intervju med elevhälsan framgår att specialpedagogen har kännedom om elever som behöver anmälas till rektorn om behov av särskilt stöd, men där detta inte har gjorts vilket har lett till att specialpedagogen har påtalat detta för berörd lärare. Även rektorn uppger i intervju att denne har kännedom om att det finns elever som inte har anmälts om behov av stöd, men där anmälan hade behövt göras.

Huvudmannens representanter bekräftar att det finns brister i arbetet med särskilt stöd på skolan, där det enligt huvudmannen har tagit lång tid för skolan att sätta in särskilt stöd i praktiken.

Utredning om särskilt stöd och åtgärdsprogram

Av intervju med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att en anmälan om särskilt stöd inte alltid leder till en utredning om särskilt stöd. Av inskickad dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av inför besöket framgår att utredning för ett antal anmälda elever i årskurs 4 inte har påbörjats. Vidare uppger rektorn att det finns två elever på skolan som har anmälts om behov av särskilt stöd, men att ingen utredning har startats för de båda eleverna och rektorn har inte heller beslutat om huruvida åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Av intervju med

elevhälsans representanter framgår att det även förekommer att beslut om att åtgärdsprogram fattas trots att ingen utredning om särskilt stöd har genomförts.

Det framkommer vidare i intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn att det finns en elev som har anmälts om behov av särskilt stöd vilket har lett till en utredning för eleven, men det har inte har fattats beslut att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram. Enligt lärare ges eleven särskilt stöd i ett antal ämnen utan att något åtgärdsprogram har upprättats.

I Skolinspektionens enkät våren 2023 ger lärarna låga svarsvärden för arbetet med stödinsatser. På en skala från 0-10 är det sammantagna indexvärdet 4,7, där en av frågorna lyder: "Tycker du att skolan utreder behovet av särskilt stöd skyndsamt när extra anpassningar inte är tillräckliga?" Motsvarande värde för samtliga skolenheter i enkätomgången är 6,0.

Av granskande åtgärdsprogram framgår att elevers behov av särskilt stöd i vissa fall inte framgår, istället hänvisas till respektive elevs utredning om särskilt stöd. I flera åtgärdsprogram saknas även information om när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen och utvärderingen.

Det framgår dock av intervjun med elevhälsan att i de fall en utredning om särskilt stöd genomförs sker samråd med elevhälsan samt att elev och vårdnadshavare ges möjlighet att delta i utarbetandet av åtgärdsprogram.

Särskilt stöd i enlighet med en elevs beslutade åtgärdsprogram

Av intervju med elevhälsan framgår att det finns elever som inte får det stöd som de behöver och som framgår av elevernas beslutade åtgärdsprogram. Specialpedagogen uppger att många elever har behov av stöd från speciallärare vilket också framgår av åtgärdsprogram, men att det inte finns tillräckliga resurser. Enligt elevhälsan ligger många elever långt efter i sin kunskapsutveckling på grund av stor problematik och behöver hjälp av speciallärare eller specialpedagog varje dag, men trots det förekommer det att elevers särskilda stöd uteblir.

I Skolinspektionens enkät våren 2023 ger lärarna låga svarsvärden för arbetet med stödinsatser. På en skala från 0-10 är det sammantagna indexvärdet 4,7, där en av frågorna lyder: "Tycker du att skolan ger stöd i enlighet med de behov som utredningar om särskilt stöd visar?". Motsvarande värde för samtliga skolor i enkätomgången är 6,0.

Rättslig reglering

Anmälan till rektorn och utredning om behov av särskilt stöd

Av skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan

befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges

1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §,
2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller
3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen (prop. 2013/14:160 s. 25) betonas att det är centralt att elever som behöver särskilt stöd för att nå målen också ges sådant stöd och att arbetet med särskilt stöd är en viktig fråga som berör stora delar av den pedagogiska verksamheten i skolan. Samtidigt kan ett beslut om särskilt stöd innebära inskränkningar och förändringar i den enskilde elevens utbildning. Regeringen anser därför att det måste ställas höga krav på rättssäkerhet. Detta innebär att de beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram som fattas ska vara riktiga i sak och beskriva adekvata åtgärder. En förutsättning för detta är att besluten grundar sig på ett väl underbyggt och korrekt underlag. Vidare framgår (s. 29) att det är viktigt att de konkreta åtgärder som avses att vidtas med anledning av det identifierade behovet av särskilt stöd anges i åtgärdsprogrammet. Att såväl behovet av särskilt stöd som de konkreta åtgärder som ska vidtas anges i

åtgärdsprogrammet är viktigt dels därför att åtgärdsprogrammet är ett redskap för lärare, rektorer och annan skolpersonal i arbetet med att stödja eleven så att han eller hon kan nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, dels för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som avses att vidtas eller om de vill överklaga beslutet om åtgärdsprogram. Det är även viktigt för att beslutet och dess effekter ska kunna följas upp och utvärderas.

Särskilt stöd ska ges i enlighet med en elevs beslutade åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att för en elev i exempelvis grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Anmälan till rektorn

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i arbetet med att anmäla elevers behov av särskilt stöd. Utredningen visar att det finns elever som inte anmälts, trots att de befaras inte nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, och trots att de getts stöd i form av extra anpassningar. Utredningen visar även att det är otydligt för lärare vem som ansvarar för att anmäla elever för eventuellt behov av särskilt stöd, vilket leder till att det är oklart om elever har anmälts eller inte. Om anmälan till rektorn inte görs när det befaras att en elev inte kommer att uppfylla betygskriterierna eller de kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas och elevens eventuella behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha behov av och rätt till enligt skollagen.

Utredning om särskilt stöd och åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i arbetet med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Utredningen visar att det efter en anmälan inte alltid görs en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Om en elevs behov inte utreds eller inte utreds skyndsamt riskerar eleven att helt eller vart fall under viss tid bli utan det särskilda stödet som eleven har rätt till.

Utredningen visar även att beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram har fattats utan att en utredning om särskilt stöd genomförts. Det förekommer också att utredning genomförs, men att beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram inte har fattats.

Skolinspektionen bedömer även att det finns brister i skolans åtgärdsprogram. Av flera åtgärdsprogram framgår inte elevernas behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses. Vidare framgår inte när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och

vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Avsaknad av uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram innebär en risk att eleven inte ges det särskilda stöd som eleven är i behov av.

Särskilt stöd i enlighet med en elevs beslutade åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer därtill att det finns brister i att ge elever stöd i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram. Tillsynen visar att elever inte ges det särskilda stöd som framgår av vissa åtgärdsprogram. Bristerna innebär en uppenbar risk att eleverna inte ges förutsättningar och möjligheter att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Skolinspektionen bedömer dock att i de fall en elev utreds för behov av särskilt stöd sker samråd med elevhälsan om det inte är obehövligt, samt att elev och vårdnadshavare ges möjlighet att delta i utarbetandet av åtgärdsprogram.

Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tryggheten på skolan

Av intervjuer med elever och lärare framgår att det varierar huruvida elever känner sig trygga eller inte på skolan. Elever uppger att det finns elever på skolan som blir mobbade, att bråk och konflikter förekommer dagligen, att elever skriker på lektionerna och kan bli arga och sparka på något, både på raster och under lektionstid. Vidare uppger elever att äldre elever är otrevliga.

Av intervjuer med elever, rektorn, den biträdande rektorn, elevhälsan och huvudmannens representanter framkommer att det råder ett hårt språkbruk på skolan i form av bland annat svordomar, könsord, rasistiska kommentarer och andra nedlåtande uttalanden, vilket även bekräftas även av Skolinspektionens lektionsobservationer. Vidare uppger eleverna att lärarna talar med eleverna om språkbruket, men att det inte händer någonting.

Lärare beskriver eleverna som gränslösa och att de inte har några "spärrar". Enligt lärarna förekommer det grova språkbruket i alla årskurserna. Lärarna uppger vidare att det saknas en gemensam strategi eller plan för hur skolan ska komma till rätta med det grova språkbruket. Lärarna uppger att eleverna är så här; det grova språkbruket är det sätt barn och ungdomar talar. Enligt elevhälsan är det grova språkbruket vardagsspråk för många elever. Huvudmannens representanter uppger att språkbruket på skolan skapar oerhörda utmaningar för skolpersonalen.

I Skolinspektionens enkät våren 2023 ger lärarna låga svarsvärden rörande trygghet. På en skala från 0-10 är det sammantagna indexvärdet 4,4, där en av frågorna lyder: "Upplever du att eleverna känner sig trygga i skolan?"

Agera och anmäla vid kränkande behandling

I intervjuer med elever framkommer att lärare inte alltid agerar när det förekommer kränkningar mellan elever. Exempelvis uppger elever att det finns elever som är hårdhänta och slåss utan att lärarna gör någonting. Eleverna uppger bland annat att "det känns som att det är så vanligt att ingen bryr sig" och "ibland blir det inget av det".

Lärare, elevhälsan och rektorn är dock av uppfattningen att skolpersonal agerar när en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Elevhälsan uppger dock att det kan finnas någon vuxen som inte agerar när elever använder dåligt språkbruk.

Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att alla fysiska kränkningar anmäls till rektorn, medan verbala kränkningar inte anmäls i samma utsträckning. Enligt lärarna förekommer det verbala kränkningar i så stor omfattning att de inte hinner anmäla alla dessa. Lärare uppger att det grova språkbruket på Mosstorpskolan är anmärkningsvärt i jämförelse med erfarenheter av andra skolor.

Rektorn uppger att denne tror att det finns ett mörkertal när det avser anmälan om kränkande behandling. Det framkommer i intervju med huvudmannens representanter att huvudmannen har fått signaler från vårdnadshavare, där vårdnadshavare har uppgett att anmälan om kränkande behandling inte görs.

Resultatet av Skolinspektionens skolenkät vårterminen 2023 visar att endast 42 procent av eleverna helt och hållet litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad.

Vidare visar Skolinspektionens skolenkät från vårterminen 2023 att det sammantagna indexvärdet på en skala från 0-10 hamnar på 6,3 när undervisande lärare svarar på frågorna: "Upplever du att ni vuxna i skolan har koll på vad som händer på rasterna?" och "Upplever du att ni vuxna i skolan gör tillräckligt om en elev blir illa behandlad?"

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att anmälningar om kränkande behandling utreds och det vidtas åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Av intervju med huvudmannens representanter framgår att huvudmannen kan ge till stöd till rektorn rörande åtgärder för att förhindra kränkande behandling. Huvudmannen har fått in signaler från vårdnadshavare där vårdnadshavare inte upplever att anmälan om kränkande behandling alltid görs, och huvudmannen har i dessa fall säkerställt att kränkningarna utreds. Vidare uppger representanter från huvudmannen att skolan har ett nytt datasystem för hanteringen och insamlandet av anmälningar, och att anmälan om kränkande behandling numera kommer till huvudmannens kännedom.

Skolans förebyggande arbete för att skapa trygghet

Lärare uppger att ett förebyggande arbete för att skapa trygghet i praktiken inte existerar på skolan. Enligt de intervjuade görs det inget samlat arbete på skolan kring trygghet utan personalen arbetar endast åtgärdande med att "släcka bränder". Lärare uppger att enskilda lärare gör egna insatser i klassrummet för att öka tryggheten, men det genomförs inget gemensamt arbete på skolan. Som exempel uppger lärarna att det inte finns någon gemensam strategi eller plan för hur skolan ska komma tillrätta med det grova språkbruket bland elever i alla årskurser. Lärare är av uppfattningen att rektorn inte har fått förutsättningar av huvudmannen att bedriva ett förebyggande arbete.

En annan grupp lärare liksom rektorn är dock av uppfattningen att skolan och rektorn har fått förutsättningar av huvudmannen att arbeta förebyggande för att skapa trygghet. Denna lärargrupp liksom rektorn ger exempel på förebyggande arbete för att skapa trygghet i form av värdegrundsarbete, rastaktiviteter och ramar för att skapa studiero. Enligt rektorn och den biträdande rektorn är det förebyggande arbetet för trygghet i grunden bra, men det kan bli bättre. Rektorn och den biträdande rektorn uppger att trygghetsteamet arbetar med att ta fram material och planerar för en temadag under våren 2024 då skolan identifierat ett behov av att arbeta med elevernas språkbruk.

Elevhälsans uppfattning är att lärarna arbetar med grundläggande värderingar och försöker att förbättra elevernas språkbruk. Elevhälsans representanter tycker dock att skolan och rektorn inte har fått tillräckliga förutsättningar från huvudmannen att bedriva ett trygghetsarbete. Enligt elevhälsans representanter behövs det fler vuxna och bättre lokaler med fler grupprum, dessutom kräver skolgården fler personer som har uppsikt.

Av samtliga intervjuer framgår att skolan kartlägger och följer upp elevernas trygghet genom trygghetsenkäter, men eleverna känner inte till resultatet av trygghetsenkäterna. Enligt dessa enkäter känner sig majoriteten av eleverna på skolan trygga. Trygghetsteamets enkät från oktober 2023 visar att 83 procent av eleverna i årskurs 5-6 känner sig trygga. Även skolsköterskans hälsoenkät med elever i årskurs 4 visar samma sak. Lärare uppger att eleverna "har blivit så vana vid kaos att de inte reagerar" när en lärare exempelvis behöver ägna sig åt en elev som är utåtagerande och att eleverna lärt sig att vara trygga, även om det inte är tryggt. Lärares uppfattning är att otrygghet och bristande studiero har blivit normaliserat på skolan.

Även huvudmannens representanter uppger att resultatet av trygghetsenkäterna inte är representativa för tryggheten på skolan. Huvudmannen uppger att enkäterna visar att eleverna på Mosstorpsskolan inte är mer otrygga än eleverna på andra skolor i kommunen. Det finns dock enligt huvudmannen andra signaler som ger en annan bild av tryggheten och som huvudmannen tar allvarligare på.

Huvudmannens representanter uppger att deras arbete för att säkerställa att det på skolan bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet utgörs av det systematiska kvalitetsarbetet samt genom informella och formella besök på skolenheten. Huvudmannen uppger dock att det är svårt att rekrytera personal med den kompetens som behövs för att möta de behov på skolan som är kopplade till tryggheten. I intervjun framkommer att de kompetensutvecklingsinsatser som gjorts inte rör arbetet med tryggheten och studieron i sig utan mer handlar om att utveckla undervisningens kvalitet. Vidare uppger huvudmannen att rekryteringen av så kallade sociala mentorer snarare förvärrar problematiken på skolan. Enligt huvudmannen skulle rekryteringen kompensera för brister kopplat till personalens sätt att bemöta och hantera de vardagliga problemen med tryggheten. Huvudmannen betonar att det som händer på skolan är och ska vara all personals ansvar. Vidare uppger huvudmannens representanter att huvudmannen har rekryterat en ny rektor för att säkerställa att kompetens finns för att kunna arbeta med de behov som finns på skolan.

Plan mot kränkande behandling

Av intervju med elevhälsan framgår att skolans plan mot kränkande behandling "har legat på is" och rektorn uppger att planen är "obefintlig". Enligt rektorn har planen inte implementerats bland varken personal och elever. Av intervju med huvudmannens representanter framgår att skolan behöver stöd i arbetet med att utforma planen mot kränkande behandling och att eleverna också behöver involveras.

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens planer mot kränkande behandling för läsåren 2022/23 samt 2023/24. Planerna mot kränkande behandling saknar en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års plan har genomförts, vilket rektorn och den biträdande rektorn bekräftar. Av skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2023/24 framgår att eleverna inte medverkat vid framtagandet av planen på annat sätt än att elevernas svar på trygghetsenkäten tagits med i målsättning och fokusområden. Av intervjuer med elever framgår att de inte känner till skolans plan mot kränkande behandling.

Rättslig reglering

Agera vid kränkande behandling

Av skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt medverka till att motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (Lgr 22, avsnitt 2.1)

Anmäla kränkande behandling till rektorn och huvudmannen samt utreda kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen).

Av skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Av skollagen framgår bland annat att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet. (5 kap. 3 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt. Som framgår av avsnitt 4 i propositionen är det också viktigt att arbetet med detta inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det gäller således att se till att elever är trygga både i undervisningen och under övriga delar av skoldagen. (Prop. 2021/22:160 s. 41)

Det framgår vidare att på motsvarande sätt innebär ett förebyggande arbete för trygghet att skolan identifierar och undanröjer hinder i syfte att se till att eleverna är trygga under hela sin skoldag och därigenom har goda möjligheter till utveckling och lärande. Betydelsefulla delar i det förebyggande arbetet är hur skolan arbetar med normer och värden, inklusive jämställdhet, bl.a. genom att främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas (Prop. 2021/22:160 s. 46).

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att det förebyggande arbetet behöver inriktas mot bland annat sådana problem, till exempel genom att synliggöra bakomliggande normer och förhållningssätt och konsekvent markera mot beteenden som inte är acceptabla. Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningssätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. (Prop. 2021/22:160 s. 47.)

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet (Lgr22) framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (2.8 Rektorns ansvar) Det framgår vidare att alla som arbetar i skolan ska aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (2.1 Normer och värden). Det framgår även att skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Att läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. (2.2 Kunskaper)

Plan mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att en plan med aktiva åtgärder för likabehandling bör ha till syfte att förebygga och motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling. Planen bör vara "levande" i den meningen att den ständigt skall vara aktuell i det vardagliga arbetet. Det är viktigt att varje verksamhet har frihet att utforma planen utifrån sina behov för att den skall kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt. Det är vidare angeläget att varje verksamhet årligen följer

upp sitt eget arbete med att förhindra diskriminering och annan kränkande behandling. Det är huvudmannen eller den huvudmannen bestämmer som skall vara ansvarig för att en likabehandlingsplan upprättas, följs upp och ses över. Det är dessutom viktigt att planen görs känd i hela verksamheten för att den skall kunna fungera som ett effektivt verktyg i det förebyggande arbetet. (Prop. 2005/06:38 s. 89)

Av förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Skolinspektionens bedömning

Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande brister i skolans förebyggande och åtgärdande arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling. Utredningen visar att det förekommer ett oacceptabelt språkbruk bland eleverna i alla årskurser både på raster och under lektionstid, och riktat mot såväl elever som lärare. Det leder till att muntliga kränkningar är vanligt förekommande. Vidare visar utredningen att det grova språkbruket har normaliserats på skolan: såväl elever, lärare som elevhälsan beskriver en skolvardag präglad av svordomar, könsord och rasistiska kommentarer. Att elever i enkäter svarar att de känner sig trygga samtidigt som de beskriver en vardag av grovt språkbruk och kränkningar visar att ett oacceptabelt beteende har normaliserats på skolan, vilket även stämmer överens med lärares uppfattning om att trivseln bland eleverna är god trots situationen på skolan.

Tillsynen visar dessutom att det varierar i vilken utsträckning lärare och annan personal agerar när kränkningar förekommer. Till exempel framgår att fysiska kränkningar ofta anmäls till rektorn, medan muntliga kränkningar inte anmäls i samma utsträckning. De verbala kränkningarna är enligt lärarna alltför många. Skolinspektionen vill betona, i likhet med förarbetena ovan, att en förutsättning för att förändra situationen på skolan är att all personal har ett gemensamt förhållningsätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. Det handlar bland annat om att konsekvent markera mot beteenden som inte är acceptabla.

Utredningen visar att huvudmannen och rektorn är väl medvetna om problemen med elevernas språkbruk och att vissa åtgärder vidtagits, exempelvis har så kallade

sociala mentorer anställts och en temadag om språkbruket på skolan planeras till vårterminen 2024. I utredningen framkommer dock att huvudmannens bedömning är att satsningen på sociala mentorer varit kontraproduktivt eftersom arbetet med trygghetsfrågorna huvudsakligen blivit dessa mentorers ansvar snarare än all personals gemensamma ansvar.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver arbeta för att ett värdegrundsarbete ska genomsyra hela skolverksamheten, även under ordinarie undervisningen, där lärare, övrig personal och skolledningen har en samsyn kring hur värdegrundsarbetet på skolan ska bedrivas och genomföras. Rektorn behöver se till att ett värdegrundsarbete kopplat till framförallt språkbruk genomförs av personalen på skolan. Detta för att eleverna ska vara trygga under hela sin skoldag och få goda möjligheter till utveckling och lärande.

Skolinspektionen konstaterar vidare att det på skolan i praktiken saknas en plan mot kränkande behandling, och att varken lärare eller elever är involverade i ett sådant arbete. Det bekräftar, i likhet med flera intervjuutsagor, att det saknas ett strukturerat och dokumenterat arbete för hur skolan ska förebygga och åtgärda kränkande behandling och skapa en skolmiljö präglad av trygghet. Som framgår av förarbetena ovan är planen ett effektivt verktyg i arbetet med att förebygga och motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling. Det förutsätter dock att planen är "levande" i den meningen att den ständigt ska vara aktuell i det vardagliga arbetet. Det är dessutom viktigt att planen görs känd i hela verksamheten.

Skolinspektionen bedömer dock att i de fall en anmälan om kränkande behandling görs, kommer dessa till huvudmannens kännedom och omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna utreds.

Arbete för att skapa studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studieron på skolan

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan, rektorn och den biträdande rektorn samt av lektionsobservationer framgår att studieron på skolan i hög grad varierar mellan olika lektioner, klasser och ämnen. Till exempel uppger lärare och elever att studieron varierar mellan olika klasser i årskurs 6. I intervju med elever framkommer att det är väldigt stökigt på lektionerna i en av klasserna: elever skriker, sätter på ljud på sina datorer, hoppar runt och kastar papper. Enligt eleverna förekommer detta på lektionerna i svenska, matematik, engelska, naturorienterande ämnen och teknik. Vidare framkommer att studieron är sådan att elever får huvudvärk.

Elever från andra årskurser uppger att studieron ibland är bra och att de kan koncentrera sig på skolarbetet, men att det ofta är så stökigt att det inte går att arbeta på lektionerna. Det kan till exempel handla om att elever pratar rakt ut, bråkar eller viker pappersmällare och smäller dessa. Även av lektionsobservationer framgår att elever pratar rakt ut, säger nedsättande ord till klasskamrater, skriker samt kastar föremål som exempelvis böcker. Vidare framgår av intervjuer med eleverna och elevhälsan att elever ofta springer ut från lektionerna och bankar på dörrar och knackar på fönster till klassrum för att locka ut andra elever. Samma saker inträffar enligt eleverna när lärare visar ut elever från klassrummet när de stör.

I Skolinspektionens enkät våren 2023 ger eleverna låga svarsvärden rörande studiero. På en skala från 0-10 är det sammantagna indexvärdet 5,1, där en av frågorna lyder: "Hur ofta är det så stökigt på lektionerna att du har svårt att koncentrera dig?".

Det förebyggande arbetet för att skapa studiero

Av intervju med lärare framgår att personalen på skolan har kommit överens om gemensamma regler och strukturer för att skapa studiero, men att vissa i personalen frångår detta vilket även elever, elevhälsan och rektorn bekräftar. Enligt eleverna varierar det om ordningsreglerna följs och att det är beror på vilken lärare som undervisar; vissa lärare säger till eleverna när det inte är studiero, medan andra lärare inte gör det. Lärarna uppger att det får negativa konsekvenser för övriga lärare om inte alla följer de gemensamma reglerna. Enligt lärarna saknas även samsyn bland personalen kring hur de ska agera om ett ordningsstörande beteende uppstår, och att detta inte är något som diskuteras på skolan.

Av intervju med elevhälsan framgår att vissa lärare försöker upprätthålla studieron, men att de inte alltid lyckas. Elevhälsans uppfattning är bristande studiero har blivit normaliserat och att vissa elever har lärt sig att isolera sig och fortsätter arbeta trots att andra elever stör på lektionerna. Enligt elevhälsan förklarar det varför skolans egna enkäter och samtal visar att de flesta eleverna har studiero trots att så inte är fallet: det handlar istället om att eleverna har vant sig vid hur det är på lektionerna. Kuratorn uppger dock att denne har haft samtal med elever som funderar på att byta skola på grund av bristande studiero.

Lärare uppger i intervju att de inte känner till om huvudmannen stöttar i det förebyggande arbetet för att skapa studiero. Rektorn uppger att skolan har fått förutsättningar av huvudmannen att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa studiero, men att skolan behöver arbeta mer förebyggande när det avser studiero. Vidare uppger rektorn att det pågår diskussioner på skolan om att studieron är beroende av undervisningens kvalitet och lärarens ledarskap i klassrummet.

Av intervjun med rektorn och den biträdande rektorn framgår vidare att skolan inte hunnit följa upp arbetet för att skapa studiero. Rektorns uppfattning är dock att

skolpersonal har fastnat i ett åtgärdande arbete kring studiero, såsom möten med vårdnadshavare kring elevers behov av särskilt stöd. I intervjun framkommer även att rektorn har varit tvungen att fokusera på trygghetsarbetet i första hand.

Av intervjun med huvudmannen framgår att det inte genomförs några specifika insatser för arbetet med studiero på skolan, men att representanter från huvudmannen finns tillgängliga för skolenheten vid behov. Huvudmannen är av uppfattningen att rektorn har fått förutsättningar att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa studiero, men att det saknas viss kompetens i skolledningen. Huvudmannens representanter uppger att det största hindret för att eleverna ska ha studiero är passiviteten inom skolenheten. Enligt huvudmannen är det otydligt inom skolenheten vem inom personalen som har vilken roll och funktion. Samtidigt uppger huvudmannens representanter att personalen inte har getts kompetensutveckling inom trygghet och studiero.

Av Skolinspektionens informationsinhämtning före besöket framgår att skriftliga rutiner för hanteringen av mobiltelefoner och annan kommunikationsutrustning saknas på skolan. Av intervjuer med elever och elevhälsans representanter framgår att elevernas mobiltelefoner samlas in varje morgon. I intervjun med elevhälsan framkommer att om en elev inte lämnar in sin mobiltelefon gör läraren en anmälan till rektorn och har samtal med vårdnadshavare.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn är ansvarig för att ett sådant kvalitetsarbete genomförs. (4 kap. 4 § skollagen)

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. (4 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår bland annat att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. (5 kap. 3 § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero. Huvudmannen ska bland annat se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer upp elevernas trygghet såväl som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. (Prop. 2021/22:160 s. 229)

Av skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 5 kap. 4 b-4 d §§ skollagen. Rektorn beslutar om sådana rutiner. (5 kap. 4 e § skollagen)

Av förarbetena framgår vidare att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. (Prop. 2021/22:160, s. 235)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande brister i skolans arbete för att skapa studiero. Utredningen visar att skolan har stora problem med studieron: det är vanligt att elever pratar högt och skriker på lektionerna, att föremål kastats och att elever springer ut från lektionerna och stör elever i andra klassrum. Det leder till att vissa elever inte kan koncentrera sig på lektionerna och arbeta med

uppgifterna, medan andra har lärt sig att avskärma sig. Tillsynen visar att det dessutom ofta förekommer verbala kränkningar på lektionstid som påverkar både tryggheten och studieron för eleverna.

Utredningen visar att all personal inte följer de gemensamma strukturer som har utarbetats och förtydligats för att skapa studiero och att flera lärare inte ser till att ordningsreglerna efterlevs. Utredningen visar även att det saknas en samsyn kring hur lärarna ska agera när ordningsstörande beteende uppstår. Gemensamma och väl förankrade förhållningsätt och rutiner som omfattas av all personal är en förutsättning för att det förebyggande arbetet för tillförsäkra elever studiero ska få genomslag. En annan förutsättning är att det finns en samsyn bland personalen om vilka konsekvenserna är när ordningsreglerna inte följs.

Utredningen visar att rektorn inte har följt upp arbetet för att skapa studiero. I ett strukturerat arbete ingår att systematiskt följa upp studiero på skolan, analysera vilka hinder som finns för studiero och utifrån resultatet av uppföljning och analysen besluta om åtgärder för att undanröja dessa hinder.

Som framgår av förarbetena ovan är även studieron tydligt relaterad till undervisningens kvalitet, lärarens ledarskap och arbetet med olika stödinsatser, vilket därför behöver involveras i en analys av vilka hinder som finns för att skapa studiero. Skollagen är också tydlig med att ansvaret för att säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förbyggande arbete för att skapa studiero ligger på huvudmannen. Det är huvudmannens ansvar att identifiera vilka kompetensutvecklingsbehov som personalen är i behov av och tillse att sådan kompetensutveckling ges.

Skolinspektionen konstaterar vidare att skolenheten saknar skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, vilket är ett krav enligt författningarna.

Betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av skolans betygskataloger från höstterminen 2022 och vårterminen 2023. Av betygskatalogen för vårterminen 2023 framgår att det i två fall har gjorts ändringar av betyg i efterhand där ett betyg strukits över och ett annat betyg skrivits in för hand, men det saknas signatur och datum när ändringarna har gjorts. Detta avser betygskatalogerna i ämnena geografi och svenska.

Av intervju med rektorn framgår att det i det första fallet handlar om att en elev hade gjort kompletteringar så att denna blev godkänd i ämnet och att det i det andra fallet rörde sig om en rättelse av betyg, då det hade blivit fel i betyget.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras på föreskrivet sätt i en betygskatalog och rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. (6 kap. 10 § 1 och 4 stycket skolförordningen)

Av skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att bestämmelser om rättelse av betyg och om ändring av uppenbart oriktiga betyg finns i 3 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800). Rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras på samma sätt som anges i 7 §. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad. (15 § Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att betygskataloger inte förs i enlighet med författningarnas krav. Utredningen visar att det vid rättelser och ändringar av betyg saknas datum för betygssättning och signatur av betygssättande lärare vid tillfället då betyget ändrades.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Norrköpings kommuns verksamhet vid Mosstorpskolan 1 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare, extra studietid, extra anpassningar, särskilt stöd, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet, arbete för att skapa studiero samt betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Norrköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, representanter från elevhälsan, rektorn och den biträdande rektorn framgår att lärarna kontinuerligt kartlägger elevers frånvaro och att specialpedagogen följer upp elever med hög eller upprepad frånvaro. Av intervjuerna framgår att elevhälsan är involverad i arbetet kring frånvaroutredningar och att utredningar görs i samråd med elever och elevers vårdnadshavare.

Av intervjuer med representanter från elevhälsan, rektorn och den biträdande rektorn samt inskickad dokumentation framgår att frånvaroutredningar startas och anmäls till huvudmannen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev har upprepade eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Norrköpings kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller frånvaro. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt beakta resultat på nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framgår att eleverna inte har fått någon information av lärarna kring de nationella provens betydelse för betygen. Av intervju med en grupp lärare framgår dock att eleverna får information om att resultatet på de nationella proven särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Av intervju med en annan lärargrupp framgår att de nationella proven vägs in vid betygssättningen, men att eleverna inte har fått denna information. Lärarna uppger att arbetet kring betygssättning behöver utvecklas på skolan. Rektorn uppger i intervju att det har förts diskussioner i ämneslagen i årskurs 4-9 kring att särskilt beakta resultat på nationella prov, men att det inte har varit något som har stuckit ut avseende betygssättningen i årskurs 6. Av nationell statistik framgår visserligen att det finns avvikelser avseende resultat på nationella prov och betyg som är större än riket.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att vid betygssättning enligt 19 och 20 §§ i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl. (10 kap. 20 a § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att en lärare inte kan bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprövat och som utvecklats

just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att provet ska ha en särskild betydelse medför en ökad likvärdighet i bedömningen av elevers kunskaper. Vidare framgår att läraren vid betygssättningen även ska beakta de kunskaper och färdigheter som eleven utvecklat och uppvisat efter ett provtillfälle. Detta kan leda till att elevens betyg avviker från provresultatet. (Prop. 2017/18:14 sid. 26)

Vidare framgår i förarbetena att provresultaten eller resultat på delprov inte ska beaktas särskilt om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses sådana situationer där det finns särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från huvudregeln att resultatet på ett nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Enligt förarbetena bör det då vara en fråga om situationer där provresultatet eller resultat på delprov inte ger en rättvisande bild av vad som tidigare är känt om elevens kunskaper och att detta beror på omständigheter som eleven inte själv råder över. Det kan exempelvis röra sig om felande teknik och hjälpmedel som inte fungerat vid ett delprov, eller personliga förhållande som exempelvis ett dödsfall i familjen. (Prop. 2017/18:14 sid. 26)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Norrköpings kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller särskilt beakta resultat på nationella prov. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Åhman Lundberg

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Åhman Lundberg

X Linda Nordenhem

Föredragande
Signerat av: Linda Nordenhem